

Parlamentul României
Senat
Întrebare

Adresată: Doamnei Elena TUDOR

Președinte Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA)

Din partea: Senator Adrian HATOS

Circumscripția electorală: Nr. 5, BIHOR

Grup parlamentar: PNL

Sedința Senatului din data de: 22 martie 2023

Obiectul întrebării: *Măsuri de prevenție a femicidului și de îmbunătățire a situației copiilor care rămân orfani în urma acestui fenomen*

Stimată Doamnă Președinte,

În România, femicidul continuă să fie o problemă actuală. Ecaterina Balica, sociolog la Institutul de Sociologie al Academiei Române, a afirmat într-un interviu că în România, la fiecare 9 zile, o femeie a fost ucisă de partenerul ei intim¹. Astfel de crime au loc în medie de 40 de ori pe an în România – în perioada 2014-2021, Poliția Română a înregistrat 337 de crime între parteneri intimi (actuali sau foști). În perioada 2011-2015, copii provenind din 84 de familii au fost afectați de femicid². Datele pentru o perioadă de 10 ani (2012-2022) arată că numărul copiilor rămași orfani ca urmare a crimelor comise de partenerii intimi (orfani speciali) se ridică la 230, potrivit datelor birourilor de Asistență Socială și de Protecție a Copilului din România³. Cifra reală este mai mare, deoarece unele cazuri nu ajung în statistici din diverse motive. În România sunt disponibile doar date neoficiale cu privire la femicid, colectate de

¹ Sandu, O. (2022). După o crimă în familie, ce se întâmplă cu copiii? Disponibil online la <https://www.dor.ro/dupa-o-crima-in-familie-ce-se-intampla-cu-copiii/>.

² Balica, E. (2021). Intimate Partner Femicide in Romania: An Analysis of the Online Media News. *Postmodernism Problems*, 11(3), 305-318. <https://doi.org/10.46324/PMP2103305>.

³ Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE) (2022b). *Măsurarea femicidului în România*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022. ISBN 978-92-9482-849-1; <https://doi.org/2839/884010>.

către Observatorul Român pentru Analiza și Prevenirea Omorurilor⁴ (Institutul de Sociologie). Un set de date publicate de Eurostat⁵ în 2018 situează România pe locul 11 ca rată a victimelor de sex feminin a omuciderilor (0,82 la 100.000 de locuitori) dintre cele 30 de state incluse în analiză.

Literatura de specialitate arată că efectele acestor crime sunt traumatizante asupra copiilor, unii dintre ei fiind chiar martori la uciderea mamei de către tată și sinuciderea ulterioară a tatălui. În momentul în care un copil își pierde mama, el trece printr-o traumă care va avea urmări asupra dezvoltării sale (fizice, emoționale, cognitive și sociale), în mod special pentru că moartea are loc din motive nenaturale. Acești copii sunt mai predispuși să devină violenți în viitor. De asemenea pot să apară, pe lângă trauma pierderii, întrebări legate de identitatea personală, loialitate, moștenire genetică. Cei care au asistat la momentul în care mama lor a fost ucisă de tatăl lor ar putea trece prin stări de pierdere a cunoștinței sau crize de nervi. Copiii care sunt martori la astfel de evenimente au un risc crescut de a suferi de tulburare de stres post-traumatic.

Alte efecte pe care evenimentul traumatic le are asupra copiilor rămași orfani sunt: emoționale – probleme de atașament, sentimente de vinovăție, rușine, anxietate, neputință, lipsă de înțelegere, dificultăți de a avea încredere, accese de furie, flashback-uri, negare sau disociere; sociale – dificultăți în a crea relații sociale și legături emoționale, izolare, incapacitatea de a socializa; comportamentale – agresivitate față de ceilalți, auto-agresivitate; cognitive – gânduri recurente, imagini și sunete ale momentului crimei; dificultăți de concentrare. Un număr mare de copii din această categorie se confruntă cu tulburări de somn și coșmaruri după astfel de evenimente traumatice. Pot să apară de asemenea tulburări psihosomatice, enurezis sau encoprezis.

Copiii rămași orfani în urma acestor crime, precum și familiile care îi îngrijesc pe aceștia, întâmpină multiple alte dificultăți: acces limitat la justiție, lipsa informațiilor clare și accesibile, dificultăți în ceea ce privește acordarea de compensații, dificultăți financiare și emoționale. Ei au nevoie de consiliere psihologică specializată (atât copiii, cât și îngrijitorii); suport juridic, administrativ, și financiar pentru cheltuieli juridice, medicale și academice. Măsurile de sprijin existente (pensia de urmaș, alocația de plasament) sunt adeseori greu accesibile și doar în anumite condiții.

În Codul Penal al României - Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare - nu există o definiție a femicidului⁶, el intrând sub incidența unor prevederi legale generale. Este clar că legislația existentă nu este suficientă pentru a preveni și nici a combate suficient efectele acestui fenomen. În România majoritatea acestor crime au loc în familii cu istoric de violență domestică sau ca urmare a încălcării ordinelor de protecție – care, de regulă, este fără consecințe. Așadar, este nevoie de

⁴ <https://homicideobservatory.wordpress.com/>

⁵ Datele sunt disponibile pe site-ul Eurostat (<https://ec.europa.eu/eurostat>).

⁶ Disponibil online: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF\(2018\)042-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF(2018)042-e)

o îmbunătățire a serviciilor de reducere a violenței domestice, precum și o îmbunătățire a monitorizării agresorilor împotriva cărora au fost emise ordine de protecție pentru a preveni aceste crime⁷. Colectarea sistematică a datelor cu privire la femicid și orfanii speciali este o altă măsură care ar putea ajuta în prevenția fenomenului⁸.

Italia a adoptat o lege în sprijinul copiilor victimelor femicidului (Legea nr. 4 din 2018⁹) care ar putea servi ca model pentru statele UE. Aceasta presupune oferirea de burse educaționale, asistență juridică și sprijin financiar pentru servicii medicale și psihologice orfanilor speciali. Legea este unică prin faptul că ia în considerare aproape fiecare aspect al vieții orfanilor: proceduri civile, terapie gratuită și mijloacele de a se educa și de a intra pe piața muncii. În același timp, legea se asigură că orfanii speciali își primesc moștenirea (proprietatea și fondul de pensii de stat de la mamă) și îl împiedică pe făptaș – dacă este vorba de soț sau soție – să primească o pensie de urmaș (pe care o primește și la care va avea acces copilul în momentul împlinirii vârstei de 18 ani). De asemenea, legea le facilitează schimbarea numelui de familie (în cazul în care nu doresc să mai poarte numele tatălui). Legi similare există în țări din America Latină, precum Argentina, Peru și Uruguay¹⁰. În ceea ce privește femicidul, Spania recunoaște în legislația sa că acesta este o formă extremă de violență de gen împotriva femeilor. Spania pare să aibă cea mai integrată abordare în ceea ce privește femicidul.

Recunoașterea femicidului ca infracțiune penală separată ar putea avea numeroase beneficii: ar fi mai vizibil ca infracțiune de violență de gen; simplifică aplicarea dispozițiilor legale; contribuie la crearea unor măsuri și planuri specifice de prevenire a femicidului; recunoaște faptul că femeile sunt afectate în mod disproporționat de violența de gen; contribuie la prevenirea violenței domestice; crește încrederea în sectorul justiției și crește numărul de sesizări la poliție din partea victimelor¹¹.

Alte măsuri posibile pentru îmbunătățirea situației, menționate în diferite studii de specialitate, sunt:

- creșterea gradului de conștientizare a nevoilor copiilor/adolescenților orfani speciali și a riscului consecințelor asupra sănătății lor psihologice;

⁷ Biroul ONU pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) (2013). *Global study on homicide trends, contexts, data*. UNODC, Vienna. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/GSH2013/2014_GLOBAL_HOMICIDE_BOOK_web.pdf

⁸ Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE) (2018). *Recomandări pentru îmbunătățirea colectării datelor privind violența comisă de partenerul intim de către sectorul polițienesc și judiciar – România*. EIGE, Vilnius.

⁹ <https://temi.camera.it/leg17/post/la-legge-xxx-del-2017-di-tutela-degli-orfani-a-causa-di-crimini-domestiche.html?tema=tema:la-tutela-dei-minori>

¹⁰ Otte, E. (2020). *The victims femicide leaves behind*. Disponibil online la: <https://foreignpolicy.com/2020/10/20/victims-femicide-leaves-behind-italy-orfani-speciali-law-domestic-violence-europe/>

¹¹ Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE) (2022a). *Femicide: shedding light on the „invisible” victims*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022. ISBN 978-92-9486-062-0; <https://doi.org/10.2839/21279>

- îmbunătățirea schimbului de informații între instituțiile și instanțele relevante pentru a se asigura că se rezolvă problema custodiei copilului și că autoritatea părintească este suspendată atunci când părintele este suspect într-un caz de femicid;
- suport juridic și administrativ;
- evaluare psihiatrică gratuită, urmată de ședințe gratuite de psihoterapie pe termen lung (pentru orfani și familiile care îi îngrijesc) – oferite de terapeuți specializați; terapie de grup;
- fonduri pentru burse academice și formare profesională; activități extracuriculare, cursuri de artă sau de muzică;
- plasarea la persoane familiare imediat după incident; încurajarea plasării permanente a copilului la un îngrijitor cu care are o relație stabilă.

În consecință, vă rog să îmi comunicați, doamnă Președinte:

- *Aveți în vedere promovarea unor modificări legislative care să recunoască femicidul ca infracțiune aparte în Codul Penal și să ofere protecție specială orfanilor speciali (copiilor părinților uciși de parteneri)?*
- *Ce măsuri aveți în vedere a implementa în viitorul apropiat pentru combaterea mai eficientă a violenței domestice și a femicidului?*
- *Ce măsuri aveți în vedere a implementa în viitorul apropiat pentru a veni în sprijinul orfanilor speciali (copiilor părinților uciși de parteneri)?*

Vă mulțumesc!

Solicite răspuns scris.

Cu stimă,

Adrian HATOS

Senاتور PNL

Circumscripția electorală nr. 5 - BIHOR